

Данас је среда, 22. мај, 142. дан 2019. До краја године има 223 дана.

337. - Умро римски цар Флавије Валерије Константин Велики, први римски цар који је у хришћанству потражио ослонац и цркви дао привилегије, најзначајнији међу римским императорима рођеним на тлу данашње Србије - 280. у Нишу. Царем су га 306. прогласили римски легиони у Британији, последице чега је у низу сукоба савладао супарнике и сам завладао западним дијелом Римског царства. Од 312. је владао заједно са царем Источног Римског царства Валеријем Ликинијем, а последице побједице над њим 324. сам цијелим Царством до смрти. С Ликинијем је 313. издао Милански едикт о слободи вјероисповијести хришћана. На Првом васељенском сабору у Никеји 325. помогао је Цркви да сузбије аријевску јерес како би окончао расправе и уједињено хришћанство ставио под своју контролу. Основао је 330. Константинопољ - Цариград, нову пријестоницу Римског царства.

1455. - Битком код Сент Албанса - у којој је војска династије Ланкастер потукла снаге куће Јорк - у Енглеској је почео четрдесетогодишњи династички "Рат двије руже".

1813. - Рођен њемачки композитор Вилхелм Рихард Вагнер, творац њемачке музичке драме, уз Ђузепеа Вердија најзначајнији романтичарски оперски композитор 19. вијека. Писао је и текст и музику за музичке драме, претежно из њемачке митологије. Компоновао је у складу са сопственим симболичким и филозофским назорима и учењима њемачких филозофа Артура Шопенхауера и Фридриха Ничеа, створивши "јединствено умјетничко дјело", у којем су сједињени текст, музика, игра, слика и инсценација. Умјесто широко распјеваних арија, употребио је драматични ариозо. Дјела: музичке драме "Парсифал", "Танхојзер", "Холанђанин луталица", "Риенци", "Тристан и Изолда", "Лоенгрин", "Нирнбершки мајстори пјевачи", "Нибелуншки прстен", који се састоји од четири драме - "Рајнско злато", "Валкира", "Зигфрид", "Сумрак богова", музичко-филозофске студије "Умјетничко дјело будућности", "Умјетност и револуција", "Опера и драма".

1833. - У Чилеу усвојен устав којим је дата већа власт предсједнику, а римокатоличка вјера проглашена државном религијом.

1859. - Рођен енглески писац Артур Конан Дојл, љекар по професији, који се прославио као аутор криминалистичких романа и приповиједака у којима су главни јунаци измишљени детектив Шерлок Холмс и његов пријатељ др Вотсон, зачевши тако детективску литературу. Знатно мању пажњу је привукао најбољим дјелима, солидним историјским романима. Племићку титулу добио је 1902. за заслуге у одбрани британских интереса, посебно у другом Бурском рату. Послије погибије сина у Првом свјетском рату, одао се спиритуализму. Дјела: романи "Гримизна студија", "Пустоловине Шерлока Холмса", "Успомене Шерлока Холмса", "Баскервилски пас", "Бијели одред", "Изгубљени свијет", "Велики бурски рат", историјска студија "Историја британског похода у Француској и Фландрији", дјело о спиритуализму "Историја спиритуализма", мемоарска проза "Успомене и пустоловине".

1873. - Умро италијански писац Алесандро Манцони, који је први у италијанском роману сељацима додијелио улогу књижевних јунака и настојао да књижевни језик буде средство саопштавања не само за одабрани слој него за цјелокупан народ. Страсно се залагао за уједињење Италије, снажно подржавајући национални покрет "Ризорђименто" /препород/ четрдесетих година 19. вијека. Писао је лирске пјесме, трагедије и романе. Дјела: роман "Вјереници", посмртна ода Наполеону Првом Бонапарти "Свете химне", драме "Гроф Кармањола", "Аделки".

1885. - Рођен вођа италијанских социјалиста Ђанђакомо Матеоти, кога су у јуну 1924. киднаповали и убили фашисти, послије говора раније тог дана у парламенту у којем је документовано разобличио њихове преваре и насиље на изборима. Потиче из богате породице, завршио је права и веома млад је постао ватрени социјалиста. Послије иступања из Социјалистичке партије Италије у октобру 1922, постао је генерални секретар новостворене Социјалистичке унитаристичке партије. Изузетно се храбро борио против фашизма и мучко убиство је изазвало велики револт италијанског јавног мњења, а његово име је постало симбол антифашистичке борбе и у Другом свјетском рату носило га је више социјалистичких јединица у покрету отпора.

1885. - Умро француски писац Виктор Иго, највећи пјесник Француске 19. вијека и родоначелник француског реализма. Био је веома ангажован у политичком животу, испрва као монархиста, потом као републиканац. Под Лујем Филипом постао је пер Француске и академик, а 1848. посланик у Уставотворној скупштини. Послије државног удара Наполеона Трећег 1851. протјеран је и живио је у изгнанству у Белгији и Енглеској, али кад је 1870. пало Друго царство, тријумфално је дочекан у Паризу, гдје је до смрти 1885. неуморно стварао. Написао је 1876. ватрени чланак "За Србију". Писао је пјесме, драме, романе, есеје, памфлете. Дјела: романи "Јадници", "Богородичина црква у

Паризу", "Работници на мору", драме "Ернани", "Лукреција Борџија", "Риј Блаз", политичко-сатирична збирка пјесама против Наполеона Трећег "Казне", памфлет "Наполеон Мали".

1907. - Рођен енглески позоришни и филмски глумац, режисер и продуцент Лоренс Оливије, један од највећих тумача ликова из дјела Вилијама Шекспира, први глумац коме је за живота додијељена племићка титула. Добитник је највећег броја награда: "Еми" за ТВ стваралаштво, награђиван је на фестивалу у Кану, добио је награду "Оскар" за филм "Хамлет". Остали филмови: "Хенри Пети", "Ричард Трећи", "Принц и играчица", "Три сестре", "Оркански висови", "Ребека", "Леди Хамилтон", "Кери", "Отело", "Спартак", "Картум", "Понос и предрасуда", "Бани Лејк је нестала", "Маратонац".

1915. - У највећој жељезничкој несрећи у британској историји, у судару два воза, у Шкотској, погинуло је 227 људи.

1918. - Њемачки авиони су напали Париз у Првом свјетском рату.

1939. - Двојица диктатора - вођа њемачких нациста Адолф Хитлер и вођа италијанских фашиста Бенито Мусолини - потписали су десетогодишњи "челични пакт" Њемачке и Италије о политичком и војном савезу.

1943. - У Москви објављено распуштање Комунистичке интернационале, познате као Коминтерна, основане у Москви 1919. Извршни комитет је образложио да се Коминтерна распушта пошто је такав организациони облик удруживања радничке класе превазиђен, па је "чак постао сметња и кочница даљег учвршћења националних радничких покрета". Важнији је био неизречени разлог - Стаљин се одрекао Коминтерне да би избјегао приговоре западних савезника да она омета лојалну сарадњу у склопу антихитлеровске коалиције у Другом свјетском рату.

1967. - Више од 320 људи погинуло у пожару у робној кући "Л'иновасион" у белгијској пријестоници - Бриселу.

1972. - Предсједник САД Ричард Никсон допутовао у Москву као први шеф америчке државе који је посјетио СССР.

1972. - Цејлон постао република у оквиру британског Комонвелта под називом Шри Ланка.

1973. - САД и Велика Британија ставиле вето у Савјету безбједности УН на резолуцију о проширењу трговинских санкција против Родезије које би укључивале и јужну Африку и португалске колоније у Африци.

1985. - Од експлозије аутомобила-бомбе у једном предграђу Бејрута погинуло 60 и рањено 190 људи.

1989. - Индија успјешно испробала прву ракету "земља-земља", средњег домета, поставши једна од малобројних држава које располажу балистичким ракетама.

1992. - У болници у Бањалуци умрла прва беба због несташнице кисеоника, јер - током борби у грађанском рату у БиХ српских јединица против муслиманских и хрватских снага за коридор код Брчког - САД и остале западне земље нису дозволиле допремање хуманитарне помоћи ваздушним путем западном дијелу Републике Српске. До 19. јуна 1992. у Бањалуци је умрло 12 беба, које су постале симбол кршења људских права и нељудскости међународне заједнице, јер не постоји циљ којим ће икад ико моћи да оправда коришћење таквог средства.

